

Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti pressiteade

Viin/Brüssel, 5. mai

FRA arvates peab õigusemõistmine olema lapsesõbralikum

Euroopa Liidus osalevad igal aastal sajad tuhanded lapsed kohtumenetlustes. Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti (FRA) viimases aruandes leitakse, et kohtusüsteemid peavad nende laste vajadustele vastamiseks rohkem pingutama. Lapsesõbralikum õigusemõistmine on lapse parimates huvides ning edendab lastekaitset ja laste sisulist osalemist kohtumenetlustes.

„Me ei saa lubada, et lapsed on kohtumenetlustes osaledes segaduses või stressis,“ märgib FRA ajutine direktor [Constantinos Manolopoulos](#). *„Euroopa Liit ja selle liikmesriigid on kohustatud tagama lapse õiguste austamise ja kaitse. Eriti kehtib see kohtumenetlustes. Samuti peavad liikmesriigid tagama, et kõik osalised kohaldavad igapäevatoos Euroopa Nõukogu suuniseid lapsesõbraliku õigusemõistmise kohta.“*

Lapse õiguste kaitse parandamist kohtusüsteemides käsitletakse ÜRO lapse õiguste konventsioonis, mille kõik ELi liikmesriigid on ratifitseerinud. Euroopa Nõukogu koostas erisuunised lapsesõbraliku õigusemõistmise kohta, sest see teema mõjutab paljusid lapsi. Näiteks 2010. aastal langes ELi 11 liikmesriigis kuriteoohvriks ligikaudu 74 000 last ja abielulahutused mõjutasid ligikaudu 495 000 last.

FRA uuringust selgub, et laste osalemise tavad erinevad oluliselt nii liikmesriikide vahel kui ka sees ning need tavad ei ole alati lapsesõbralikud. See viitab vajadusele kehtestada selged ja järjepidevad standardid ning suunised, mida tuleb süstemaatiliselt jälgida. Uuringuga tuvastati ka teadvustamise meetmete ja spetsialistide erikoolituse vajadus.

Põhijäreldused on seotud alljärgnevate konkreetsete lapse õigustega.

- Lapse **ärakuulamise õiguse** austamine ja kaitse on viimastel aastatel paranenud eriti kriminaalmenetlustes. Tsiviilmenetlustes seda õigust mõnikord eiratakse. Suuremaid pingutusi on vaja tagamaks, et lapsi kuulatakse ära turvalises ja lapsesõbralikus ruumis, kasutades lapse vanusele ja küpsusele vastavaid meetodeid. Lapsed tuleb ära kuulata võimalikult vähestel ärakuulamistel, kus osalevad üksikud hästi koolitatud spetsialistid.
- Riikide õigusaktides on sageli sätteid, mis käsitlevad **õigust teabele**, kuid tegelikult on suured erinevused selles, kuidas, millal ja millest lapsi teavitatakse ning kes neid teavitab. Laste usaldust õigusemõistmise suhtes võib suurendada see, kui menetluse käigus esitatakse neile korrapäraselt

lapse vanusele kohandanud lapsesõbralikku teavet ja materjale lapse õiguste ning kohtumenetluse kohta.

- Enamik liikmesriike on teinud olulisi pingutusi, et tagada lapse **õigus eraelu puutumatusel ning kaitsele** kahjustava mõju ja uuesti traumeerimise eest, eriti kriminaalmenetlustes. Tegelikult on kaitsemeetmed paraku harva kasutusel. Euroopa Liidus peab laste asjakohaseks kaitsmiseks muutuma tavaliseks eraldi ruumide kasutamine, et vältida kokkupuudet süüdistatavatega, ning koolitatud spetsialistide poolt videosalvestiste ja -linkide kasutamine kohtus ja politsei ja oskonnas.
- Hoolimata **võrdse kohtlemise** õigussätetest puuduvad töötajatel sageli eriteadmised tegelemiseks haavatavas olukorras lastega, kes on näiteks puudega või kuuluvad rahvusvähemusse. Diskrimineerimise ennetamiseks tuleb tagada, et laste juurdepääsu õigusemõistmisele ja kohtlemist kohtumenetlustes tõhusalt jälgitakse. Hõlbustada tuleks haavatavas olukorras laste juurdepääsu õigusabile ja toetusele.

Aruandes juhitakse ka tähelepanu mitmele **paljutöotavale tavale**.

Aruanne ja seotud materjalid: vt [pressipakett](#) *Child-friendly justice – perspectives and experiences of professionals* (lapsesõbralik õigusemõistmine – väljavaated ja spetsialistide kogemused).

Lisateave: media@fra.europa.eu / Tel: +43 1 580 30 642

Märkused toimetajatele

- FRA ülesanne on anda tõenduspõhine nõu Euroopa Liidu ja riikide poliitikakujundajatele ning aidata nii kaasa paremini informeeritud ja kindlamalt piiritletud põhiõiguste arutelule ja poliitikale.
- Uuringu tulemused põhinevad vestlustel spetsialistidega, kes igapäevaselt suhtlevad kohtumenetluses osalevate lapsohvrite või -tunnistajatega kümnes ELi liikmesriigis – Bulgaarias, Eestis, Hispaanias, Horvaatias, Poolas, Prantsusmaal, Rumeenias, Saksamaal, Soomes ja Ühendkuningriigis.
- Samuti tuginevad need Euroopa Komisjoni analüüsile, mis käsitleb kõigi ELi liikmesriikide statistilisi andmeid, õigusakte ja poliitikameetmeid seoses laste kaasamisega kohtumenetlustesse.
- Tulemusi käsitletakse ka Euranet Plus raadios 5. mail Euroopa Parlamendi liikmete kahe elavarutelu käigus.
- Järgmisena koostatakse laste väljavaadete ja kogemuste aruanne.